

Prevence v JMK 2024: program pro žáky

Základní informace o programu:

Úroveň provádění: všeobecná prevence

Oblast zaměření: prevence poruch DZ (life-skills: posilování seberegulačních a sociálních dovedností a kompetencí)

Cílová skupina: žáci ZŠ nebo SŠ

Forma: prezenční, interaktivní

Délka programu: 11 vyučovacích hodin

Poskytovatel: Vzdělávací institut pro Moravu, zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a středisko služeb školám, příspěvková organizace

Náročnost programu: nízká

Metodická podpora: -

Pomůcky: kancelářské pomůcky (fixy, propisky, tužky, papíry) míče, lana a specifické pomůcky na jednotlivé aktivity

Evaluace: evaluační dotazník po programu

Cena programu: zdarma v rámci projektu Prevence v JMK 2024

Popis programu (perex)

Programy jsou zaměřené na rozvoj spolupráce, komunikace a respektu ve třídních kolektivech s přelivem do návazného programu zaměřující se na aktuální problematiku wellbeingu. Program je koncipován vždy pro jednu třídu, je interaktivní a od žáků je vyžadováno aktivní zapojení. Program by měl napomáhat rozvíjet žáky nejen osobnostně, kognitivně a psychologicky ale hlavně sociálně vůči svému okolí, a to zejména právě v třídním kolektivu.

Východiska programu

Program vychází zejména z Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027, Strategie Jihomoravského kraje pro oblast rizikového chování, závislostí a závislostního chování na období 2020–2028 a aktuálních dat Jihomoravského kraje o výskytu rizikového chování ve školním prostředí. Na základě výzkumů SEL (socio-emoční učení) se investice do programů zaměřených na komunikaci, spolupráci a řešení problémů ve třídních kolektivech vyplácí a vede ke snížení šikany a agrese mezi žáky, zvýšení duševní pohody a akademického výkonu, též ke zlepšení vztahů mezi žáky i žáky s učiteli a celkově k prevenci rizikového chování a zlepšení chování ve školním prostředí. Na základě těchto výzkumů se věnujeme primární prevenci na bázi rozvoje sociálních dovedností, které považujeme za klíčové jedná-li se o kolektiv mladých žáků.

Cíle programu

Cílem programu je nastavit na začátku nového kolektivu dobré a pevné vztahy, vybudovat vzájemnou důvěru a otevřenost pro řešení možných budoucích sporů apod. Žáci se společně seznámí, učí se spolupracovat a vzájemně spolu vycházet a řešit různé situace.

Cílová skupina

žáci ZŠ nebo SŠ; program je založený na adaptačních aktivitách, které jsou navrženy pro třídy, které se skládají z nových žáků, nebo případy, kdy v kolektivu nastává změna, například při příchodu nového učitele

Časová struktura

program specifické primární prevence všeobecné – adaptační program (8 vyučovacích hodin) a navazující program na podporu duševního zdraví žáků zaměřený na wellbeing a digitální wellbeing (3 vyučovací hodiny)

Obsah programu

Adaptační program (8 vyučovacích hodin) se věnuje tématům jako jsou týmová spolupráce, komunikace bez poražených, respekt, psychická odolnost, konstruktivní řešení konfliktů apod. Program bývá uveden úvodním slovem a seznámením s průběhem programu a technickými záležitostmi, následují aktivity na seznámení lektorů s žáky i žáků mezi sebou, jestliže se neznají. Po seznamovacích aktivitách jsou na řadě často hry na prohloubení důvěry, následuje problem-solving aktivita, která podněcuje žáky ke spolupráci, komunikaci a přemýšlení nad problémem. Aktivity zaměřené na problem-solving jsou různé a vyžadují i jiné rozložení žáků, např. v menších skupinkách apod. Rozdělení pak probíhá u každé aktivity nové, aby se žáci různě promíchali a přišli do kontaktu s jinými spolužáky. Vždy záleží, pro jakou věkovou skupinu je program připravován. Pro mladší žáky na druhém stupni (cca 6.-7. ročník) jsou aktivity jednodušší, hravější, pro starší ročníky či středoškoláky jsou aktivity náročnější. V případě středních škol bereme v úvahu při zařazování konkrétních aktivit i obor vzdělávání, který žáci navštěvují. Po vybraných aktivitách probíhá mezi lektorem a žáky krátká reflexe průběhu aktivity (možná řešení, způsob komunikace apod.). Na závěr probíhá reflexe a zpětná vazba k programu celkově, většinou slovně či prostřednictvím aktivity, vyplňování zpětnovazebních dotazníků a rozloučení. Navazující program (3 vyučovací hodiny) se věnuje podpoře duševního zdraví žáků a je zaměřuje na wellbeing a digitální wellbeing. Program rozvíjí kompetence žáků ke zdravému životnímu stylu a zdravému působení v kyberprostoru, věnuje se otázkám kyberšikany, digitální stopy apod. Program je často veden ve školní třídě, žáci sedí v kruhu a program je koncipován diskuzně a interaktivně. V průběhu programu jsou zařazeny jak informace tak praktické aktivity, které si žáci každý sám za sebe zkouší. Nakonec žáci hodnotí program a získané kompetence ústně i prostřednictvím dotazníku.

Personální nároky

dle počtu žáků; nejméně tři lektori Vzdělávacího institutu pro Moravu

Kontraindikace (omezení)

-

Evaluace

Evaluaci zajišťujeme zpětnovazebními otázkami přímo v terénu s žáky bezprostředně pro program a evaluačním dotazníkem, který je anonymní. Se školou zpravidla spolupracujeme i v průběhu dalších měsíců nejen v rámci navazujícího programu, takže se na aktivity a program, případně vztahy ve třídě dotazujeme i s odstupem času.

Materiální požadavky

Kancelářské potřeby – papíry, tužky, propisky, fixy, lepky, izolepa, nůžky, podložky
Míče, lano, stopky

Speciální potřeby na aktivity – kelímky, puky s provázky, lístečky, natištěné papíry s hodinami a záznamy, kartičky s čísly apod.

Výhodou je reproduktor či zesilovač s mikrofonem (do venkovních prostor)

Karimatky na sezení venku

Dotazníky pro zpětnou vazbu

Prostorové požadavky

Prostor – nejlépe venkovní nebo dostatečně velký pro celý třídní kolektiv, tak aby žáci nebyli omezováni okolím v požadavcích na hluk, pohyb apod. Může být využito hřiště, park, tělocvična, kmenová třída, aula, klubovna. Žáci by se měli pohodlně vejít do útvaru v kruhu a zároveň je ideální, když mají možnost se i rozptýlit samostatně do prostoru.

Požadavky na supervizi

dle požadavků výzvy: supervizor se supervizním výcvikem

Ověření efektivity programu

Konzultace s učiteli bezprostředně po proběhnutí programu a s časovým odstupem.

Návaznosti / vhodné kombinace

-

Formy podpory

-

Realizátor – přímý kontakt na organizaci a zodpovědnou osobu za vzdělávání v programu
Vzdělávací institut pro Moravu, zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a středisko služeb školám, příspěvková organizace

Mgr. Anna Paločková

palockova@vim-jmk.cz

543 426 061